

UDK: 272-452-74

348:314.5

Stručni rad

Primljeno: travanj 2019.

Ilija MARKOVIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu

Josipa Stadlera 5, BiH – 71000 Sarajevo

eliasmark86@gmail.com

ŽENIDBENA ZAPREKA RAZLIČITOSTI VJERE. RAZRJEŠENJE ŽENIDBE APOSTOLSKOM POVLASTICOM U KORIST VJERE (II.)¹

Sažetak

Ovaj rad je nastavak razmišljanja o ženidbama u kojima bračni drugovi ispovijedaju različitu vjeru. U tim ženidbama, kako smo vidjeli u prvom članku, postoji ženidbena zapreka različitosti vjere. Članak nastoji prikazati odnos između ženidbene zapreke i razrješenja ženidbe in favorem fidei, uz analizu uputâ Kongregacije za nauk vjere o tom pitanju, te praktičnim dodatkom s formularima, dekretima i pitanjima za ispitivanje stranaka i svjedokâ pri crkvenom sudu.

Ključne riječi: kan. 1086, različitost vjere, in favorem fidei, razrješenje ženidbe, Potestas Ecclesiae.

Uvod

Nerazrješivost je bitno svojstvo svake ženidbe kako sakramentalne, tako i one nesakramentalne. U ženidbi među krštenima, koja je ujedno i sakrament, nerazrješivost zadobiva posebnu čvrstoću (usp.: kan. 1056). Jednost i nerazrješivost kršćanskog ženidbenog veza pripadaju svrsi i biti

---

¹ Ovaj članak je prošireno i doručeno predavanje održano na XI. međunarodnom simpoziju crkvenih pravnikâ u Sisku (13.-14. listopada 2017.) na temu „*Ekumenizam i međuvjerski dijalog. Kanonsko-pravne teme*“. Zapravo, riječ je o drugom dijelu predavanja pod nazivom „*Pravno-pastoralni osvrt i postupanje kod ženidbene zapreke različitosti vjere*“.

same ženidbe, a temelj imaju u volji Boga Stvoritelja.² Nauk o jednosti i nerazrješivosti potvrdio je svečano i Tridentski sabor, posebno u kann. 2, 5 i 7.³ Zakonik kanonskog prava iz 1917., uređujući pitanje rastave ženidbenih drugova, određuje da „valjana ženidba tvrda i izvršena ne može se razriješiti ni od koje ljudske vlasti ni iz kojih razloga, osim smrću“ (kan. 1118).

Drugi vatikanski sabor, obrađujući temu svetosti ženidbe i obitelji, između ostalog naučava: „Tako po ljudskom činu, kojim se supruzi uzajamno predaju i primaju, nastaje (...) po božanskoj uredbi čvrsta ustanova. (...) To intimno sjedinjenje [muža i žene] kao uzajamno darivanje dviju osoba i dobro djece zahtijevaju potpunu vjernost suprugâ i njihovo nerazdruživo jedinstvo.“⁴ Važeći je Zakonik preuzeo odredbu onog prethodnog, ostajući na tragu učiteljstva Crkve o jednosti i nerazrješivosti ženidbe te određuje da „tvrda i izvršena [...] ne može se razriješiti nijednom ljudskom vlašću, a ni zbog ikakva razloga, osim smrću“ (kan. 1141). Papa Ivan Pavao II., pozivajući se na nauk Drugog vatikanskog sabora, isticao je neraskidivo jedinstvo (jedincatost) i neraskidivost bračne ljubavi koja je slika ljubavi između Krista i njegove Crkve.⁵ Isti Papa je u nagovoru Rimskoj roti 2000. godine, a pozivajući se i na nauk Pija XII., rekao kako stav Crkve o nerazrješivosti tvrde i izvršene ženidbe treba smatrati konačnim, iako taj nauk nije proglašen na svečani način od strane učiteljstva.⁶

Osim sakramentalnih ženidbi, koje na poseban način obilježava nerazrješivost ženidbenog veza, postoje i nesakramentalne ženidbe koje je moguće razriješiti pod određenim uvjetima. U tom smislu nesakramentalne ženidbe bi bile one sklopljene između dviju nekrštenih osoba, zatim ženidbe između krštene nekatoličke i nekrštene osobe i naposljetku ženidbe

² Usp.: Franz COURTH, *Sakramenti* (Đakovo: UPT, 1997.), 527-528; Niko IKIĆ, *Teologija sakramenata* (Sarajevo: KBF ; Zagreb: Glas Koncila, 2012.), 460-461; Benedetto TESTA, *Sakramenti* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2009.), 264-265

³ TRIDENTSKI SABOR, „Kanoni o sakramentu ženidbe“, Heinrich DENZINGER – Peter HÜNERMANN (ur.), *Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu* (Đakovo: UPT, 2002.), br. 1802,1805, 1807.

⁴ DRUGI VATIKANSKI SABOR, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*, 7. prosinca 1965., br. 48. Sva navođenja dokumenata Drugog vatikanskog sabora u ovom radu preuzeta su iz sedmog popravljeneog i dopunjenog izdanja iz 2008., izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost u Zagrebu.

⁵ Usp.: IVAN PAVAO II., Apostolska pobudnica o zadaćama kršćanske obitelji u suvremenom svijetu *Familiaris consortio* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2009.), br. 19-20.

⁶ Usp.: IVAN PAVAO II., „Ad Romanae Rotae iudices et administratos“, 21. siječnja 2000., *AAS* 92 (2000.), 350-355, posebno br. 6-7.

između katoličke i nekrštene osobe.⁷ U nastavku će biti prikazani kanonski preduvjeti i razlozi pod kojima je moguće razriješiti nesakramentalnu ženidbu u korist vjere.

1. Zapreka i razrješenje ženidbenog veza u korist vjere

Već je istaknuto da kod valjano sklopljenih nesakramentalnih ili naravnih ženidbi nerazrješivost nije apsolutna, nego u određenim uvjetima takva ženidba može biti razriješena od strane Crkve, i to s pomoću *pavlovske povlastice u korist vjere (privilegium Paulinum)*⁸ ili *apostolske (petrovske) povlastice (privilegium Petrinum)*.⁹ Izraz “petrovska” ili “apostolska” povlastica ne nalazimo u službenim dokumentima Svete Stolice. Počeo se koristiti u četrdesetim godinama XX. stoljeća kako bi se razlikovao od razrješenja nesakramentalnih ženidbi tzv. pavlovskom povlasticom. Tim izrazom se želi istaknuti vrhovnu vlast Crkve u razrješenju nesakramentalnih ženidbi ili tvrdih a neizvršenih ženidbi koje pravno ne pripadaju području koje uređuje tzv. pavlovska povlastica. Prema mišljenju isusovca Urbana Navarreteja nije ispravno nazivati povlasticom ovu ovlast koju je Krist dao svojem namjesniku da udijeli oprost od zakona nerazrješivosti ženidbe. Riječ je, naime, o nečemu sasvim drugom u odnosu na pavlovsku povlasticu u kojoj postoji pravo nekrštenog bračnog druga, koji se obraća na katoličku vjeru i krsti, da valjano sklopi novu ženidbu. Stoga je spomenuti kanonist predložio sljedeće nazive koji bi bolje odgovarali sadržaju i temelju ovog načina razrješivanja nesakramentalnih ženidbi, a temelje se na tri apostolske konstitucije koje će u nastavku biti spomenute: *privilegi-*

⁷ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo Katoličke Crkve. Pravno-pastoralni priručnik* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2004.), 318.

⁸ Pavlovska povlastica koristi se za razrješenje ženidbi između dvoje nekrštenih koji žive „u naravnom braku, ali se naknadno jedna stranka krsti. Ta krštena stranka, unatoč naravnom valjanom braku, po pavlovskoj poslanici ima pravo sklopiti novi - crkveni brak, ali samo ako se „nekrštena stranka rastala“ (usp.: kan. 1143)“ Pero PRANJIĆ, *Posvetiteljska služba Crkve. Komentar 4. knjige ZKP-a* (Sarajevo: KBF ; Zagreb: Glas Koncila, 2016.), 285.

⁹ Usp.: Elena Lucía BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio non sacramentale *in favorem fidei*. Una presentazione sintetica delle norme procedurali vigenti“, *QDE* 20 (2007.), 299-300; Michael Smith FOSTER, *Il matrimonio che (non) fu: Quando e come la Chiesa dichiara nullo un matrimonio* (Milano: Ancora, 2003.), 60-61; Janusz KOWAL, „L'indissolubilità del matrimonio rato e consumato. Status questionis“, *Periodica* 90 (2001.), 273-304; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento del matrimonio *in favorem fidei*”“ *Periodica* 91 (2002.), 459.

*um pianium, privilegium paulinum III, privilegium gregorianum.*¹⁰

U ovom radu neće se ulaziti u analizu i tumačenje *pavlovske povlastice* o kojoj danas ima dovoljan broj stručnih komentara,¹¹ nego će biti kratko analizirano razrješenje nesakramentalnih ženidbi koje ne mogu biti razriješene pavlovskom, nego apostolskom povlasticom.

Crkva se kako kroz svoju dugu povijest, tako i danas, morala suočiti s različitim izazovima i problemima na koje je trebalo odgovoriti ne samo pastoralnom razboritošću nego i preciznim pravnim odredbama koje bi predstavljale jasne smjernice u rješavanju problema. Iskustvo razrješenja ženidbi Crkva je, kako čitamo u 1Kor 7,12-16, imala već u samim svojim počecima. Širenjem i naviještanjem evanđelja među nekrštenim narodima, posebno u XVI. st., svećenici-misionari susretali su brojne poligamijske ženidbe kod domorodačkog stanovništva. Do tada je među kano-nistima i teolozima vladalo mišljenje „da se nijedna ženidba sklopljena u nevjerništvu (*in infidelitate*) od nekrštenih osoba ne može razriješiti izvan okvira pavlovske povlastice“.¹² Stoga su se dušobrižnici u tim krajevima obraćali za pomoć rimskom prvosvećeniku kod razrješenja spomenutih ženidbi. Papa bi slučajeve rješavao jedan po jedan, što je s vremenom postao ne samo pravni nego i pastoralni problem, pogotovo za mjesne Crkve misijskih područja. Kako bi se omogućilo razrješenje ženidbi sklopljenih među nekrštenim osobama, i to u slučaju poligamije i kada zajedničkom životu stoji na putu progonstvo ili ropstvo, pape su izdali tri konstitucije:

- 1) *Altitudo*, papa Pavao III. (1. lipnja 1537.) – za područje Indije;
- 2) *Romani Pontificis*, papa Pio V. (2. kolovoza 1571.) – za područje Indije;
- 3) *Populis*, papa Grgur XIII. (25. siječnja 1585.) – za područje Indije, Angole, Etiopije i Brazila.¹³

¹⁰ Usp.: Urbano NAVARRETE, „De termino *“Privilegium Petrinum”* non adhibendo“, *Periodica* 53 (1964.), 351; 450.

¹¹ Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 318-331; Luigi CHIAPPETTA, *Il Codice di diritto canonico*, sv. II. (Bologna: EDB, ³2011.), 421-426; Jan HENDRIKS, *Diritto matrimoniale* (Milano: Ancora, 1999.), 293-299; Pero PRANJIĆ, *Posvetiteljska služba Crkve*, 284-295; REDAZIONE DI QUADERNI DI DIRITTO ECCLESIALE (ur.), *Codice di diritto canonico commentato* (Milano: Ancora, ⁴2017.), 942-946; Norbert RUF, *Das Recht der Katholischen Kirche* (Freiburg – Basel – Wien: Herder, 1983.), 287-288; Nikola ŠKALABRIN, *Ženidba* (Đakovo: KBF Đakovo, 1995.), 300-308; Gianni TREVISAN, „Il privilegio paolino. Delineazione fondamentale del privilegio“, *QDE* 20 (2007.), 343-349; Matteo VISIOLI, „Il privilegio paolino: una deroga al principio dell’indissolubilità?“, *QDE* 20 (2007.), 378-394.

¹² Nikola ŠKALABRIN, *Ženidba*, 305.

¹³ Usp.: Luigi CHIAPPETTA, *Il Codice di diritto canonico*, sv. II., 428.

Glavni cilj tih papinskih dokumenata bio je zaštititi vjeru osobe koja je iz nevjerništva prešla u krilo Katoličke Crkve i sada želi regulirati svoj ženidbeni status.¹⁴ Odredbe spomenutih konstitucija vrijedile su samo za gore spomenuta misijska područja, a tek sa Zakonikom kanonskog prava iz 1917. postaju obvezujuće za sveopću Crkvu prema kan. 1125: „Ono što je u pogledu ženidbe određeno u uredbama Pavla III. [...]; sv. Pija V. [...] Grgura III. [...], a bilo je propisano za posebna neka mjesta proširuje se i na sve druge krajeve u istim prilikama.“ Praksa razrješenja ženidbi između krštenih i nekrštenih osoba posebno je bila prisutna u vrijeme pontifikata pape Pija XII. i Ivana XXIII., dok će za vrijeme pontifikata Pavla VI. biti zaustavljena zbog preispitivanja odredbi i traženja boljih rješenja.¹⁵ Novi će Zakonik, uz određena ažuriranja, inkorporirati odredbe sadržane u spomenutim papinskim konstitucijama i donijeti ih u kann. 1148-1149.

Važno je istaknuti kako postupak za razrješenje naravne (nesakramentalne) ženidbe ima više administrativni nego sudski karakter. Ne traži se natrag *pravo na nešto*, nego se administrativnim postupkom traži od rimskog prvosvećenika određena *milost*, u kanonskom smislu riječi.¹⁶ Postupak ne završava sudskom presudom, nego otpisom (*rescriptum*) rimskog prvosvećenika „kojim se, prema njegovoj naravi, na nečiju molbu daje povlastica, oprost ili koja druga milost“ (kan. 59, §1).

1.1. Što zapravo znači „u korist ili u prilog vjere“?

Izraz *favor fidei* koji je na hrvatski jezik preveden „u korist ili u prilog vjere“ prvi je puta u povezanosti s razrješenjem ženidbe koristio papa Inocent III. u svojem pismu *Gaudeamus in Domino* iz davne 1201. godine.¹⁷ Papa je taj izraz koristio u kontekstu poticanja, ili gotovo nagovaranja, ženidbenih drugova da nastave živjeti zajedno kako bi se pružnik nevjernik približio katoličkoj vjeri. Razrješenje ženidbenog veza u

¹⁴ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 328; Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe apostolskom povlasticom“, *Vrhbosnensia*, 15, 1 (2011.), 130; Elena Lucía BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 300; Luigi CHIAPPETTA, *Il Codice di diritto canonico*, sv. II., 428; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei del matrimonio non sacramentale: Norme e procedura* (Roma: Urbaniana University Press, 2016.), 14-15; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio non-sacramento in favore della fede“, *Iura Orientalia* 6 (2010.), 212; Nikola ŠKALABRIN, *Ženidba*, 305.

¹⁵ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 130-132.

¹⁶ Usp.: Pero PRANJIĆ, *Posvetiteljska služba Crkve*, 284.

¹⁷ Usp.: Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 14.

korist vjere ili *petrovska* ili *apostolska povlastica* tiče se isključivo valjano sklopljenih ženidbi između dvije nekrštene osobe ili ženidbi u kojima je jedna osoba krštena, a druga nije. U tom slučaju, rimski prvosvećenik svojom zamjениčkom vlašću (*potestas vicaria*)¹⁸ razrješuje valjano sklopljenu nesakramentalnu ženidbu u korist vjere, ako se jedan od bračnih drugova daje krstiti ili namjerava sklopiti ženidbu s katolikom.¹⁹

Prema nekim autorima pojam *petrovske povlastice* javlja se u četrdesetim godinama XIX. stoljeća i kao takav je korišten ne uvijek s istim značenjem.²⁰ Crkveni dokumenti ne spominju naziv *petrovska povlastica* kad govore o razrješenu ženidbenog veza u *korist vjere* u kontekstu vrhovnog zakona Crkve (*salus animarum*, kan. 1752) ili u vršenju *zamjениčke vlasti* od strane rimskoga prvosvećenika.²¹ Valja istaknuti kako je temeljno načelo razrješnja nesakramentalne ženidbe u *korist vjere* mogućnost da katolička stranka slobodno ispovijeda i živi svoju vjeru.²² Kao što ženidba uživa pravnu pogodnost (kan. 1060)²³ u slučaju sumnji ili nejasnoća, isto tako i razrješnje ženidbe u korist vjere uživa pravnu pogodnost (kan. 1150)²⁴ te ženidba ostaje valjana sve dok se ne dokaže suprotno.²⁵

¹⁸ Detaljnije o vlasti rimskog prvosvećenika nad nesakramentalnim ženidbama vidjeti kod: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 131-132; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 224-228.

¹⁹ Usp.: Antonino ABATE, *Il matrimonio nella nuova legislazione canonica* (Roma: Urbaniana University Press, 1985.), 207-237; Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 333; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 467-485; Pero PRANJIĆ, *Posvetiteljska služba Crkve*, 288-289;.

²⁰ Usp.: Jan HENDRIKS, *Diritto matrimoniale*, 300; Urbano NAVARRETE, „De termino “Privilegium Petrinum” non adhibendo“, *Periodica* 53 (1964.), 323-373.

²¹ O korištenju pojma „razrješnje ženidbenog veza u korist vjere“, a ne „petrovska povlastica“, pogledati: PIO XII., *Allocutio ad Praelatos Auditores, Officiales et Advocatos Tribunalis Sacrae Romanae Rotae*, 3. listopada 941, *AAS* 33 (1941.), 421-426; KONGREGACIJA SV. OFICIJA, „Normae pro conficiendo processu in casibus solutionis vinculi matrimonialis in favorem fidei per supremam S. Pontificis auctoritatem“, 1. svibnja 1934., Xaverius OCHOA (ur.), *Leges Ecclesiae post Codicem iuris canonici editae*, sv. II. (Roma: Commentarium pro Religiosi, 1969.), br. 1220; KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, „Instructio pro solutione matrimonii in favorem fidei“, 6. prosinca 1973., Zenon GROCHOLEWSKI (ur.), *Documenta recentiora circa rem matrimonialem et processualem*, sv. II. (Roma: Pontificia Universitas Gregoriana, 1980.), br. 5524-5531.

²² Usp.: Michael Smith FOSTER, *Il matrimonio che (non) fu*, 62.

²³ Kan. 1060 - Ženidba uživa pravnu pogodnost; stoga u dvojbi ženidba treba da se smatra valjanom dok se ne dokaže protivno.

²⁴ Kan. 1150 - U dvojbenoj stvari povlastica vjere uživa pravnu pogodnost.

²⁵ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 340-341; Luigi CHIAPPETTA, *Il* 432

1.2. “U korist vjere“ - za koga?

U prvom redu, kada se traži razrješenje nesakramentalne ženidbe, „može se najprije raditi o koristi vjere za katoličku stranu“²⁶ koja postaje slobodna sklopiti novu ženidbu bilo s osobom katoličke vjere, bilo s krštenom nekatoličkom osobom, ili s nekrštenom. U prva dva slučaja *korist vjere* leži u činjenici da će nova ženidba biti sakramentalna i kao takva će donijeti posebnu sakramentalnu milost supružnicima. U trećem slučaju *korist vjere* jest u mogućnosti da katolička stranka izbjegne priležništvo ili uredi stanje u bračnom životu živeći kršćanskim životom i napredujući na putu spasenja.

Zatim, *korist vjere* može imati i nekatolička stranka koja traži razrješenje ženidbe ako postoji nada da će nova ženidba s katoličkim bračnim drugom pogodovati obraćenju nekatoličke stranke. Isto tako, *korist vjere* ima i katolička stranka koja traži razrješenje nesakramentalne ženidbe ako je nova ženidba jedina prilika da ona sklopi valjanu ženidbu s krštenom nekatoličkom osobom, ili čak nekrštenom, čija se ženidba želi razriješiti.

Korist vjere mogu imati također i djeca rođena u nesakramentalnoj ženidbi koja se želi razriješiti, kao i ona koja će se roditi u novoj ženidbi, ako će ona osigurati ozračje u kojem će djeca moći biti krštena i katolički odgajana. Na koncu, *korist vjere* imat će i crkvena zajednica u kojoj dvije osobe sklapaju ili ukrepljuju novu ženidbu u tome što će se umanjiti opasnost od sablazni ili krivih tumačenja među vjernicima, posebno u pitanju u kojem vjernici ne razlikuju dovoljno ženidbenu rastavu, na civilnom području, od razrješenja ženidbe na kanonskopravnom području.²⁷

1.3. Kada je moguće koristiti razrješenje ženidbe u korist vjere?

Prije nego što budu analizirane Upute Kongregacije sv. Oficija, odnosno Kongregacije za nauk vjere, treba razlikovati sljedeće slučajeve u kojima je moguće tražiti od rimskog prvosvećenika razrješenje nesakramentalne ženidbe u korist vjere. Prema uputi *Potestas Ecclesiae* to su ženidbe između:²⁸

Codice di diritto canonico, sv. II., 430; Pero PRANJIĆ, *Posvetiteljska služba Crkve*, 289; Nikola ŠKALABRIN, *Ženidba*, 311.

26 Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 334.

27 Usp.: Antonino ABATE, *Il matrimonio nella nuova legislazione*, 299-300; Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 334-335.

28 Ovakvu podjelu slučajeva donosi Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento*

- 1) **dvoje nekrštenih.** Nijedno od njih se ne krsti, no jedno želi sklopiti novu ženidbu s katoličkom strankom (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 1).
- 2) **nekrštene i krštene nekatoličke** osobe. Nekrštena osoba se i dalje ne želi krstiti, ali želi sklopiti novu ženidbu s katoličkom strankom (čl. 1).
- 3) **krštenog nekatolika i nekrštene osobe.** Kršteni nekatolik, kao takav, želi sklopiti novu ženidbu s katoličkom strankom (čl. 1).
- 4) **krštenog nekatolika i nekrštene osobe** (bez oprosta od različitosti vjere). Nekatolik postaje katolik i želi sklopiti novu ženidbu s krštenom nekatoličkom osobom (čl. 5).
- 5) **krštenog nekatolika i nekrštene osobe** (bez oprosta od različitosti vjere). Nekatolik postaje katolik i želi sklopiti novu ženidbu s nekrštenom osobom (čl. 5).
- 6) **krštenog nekatolika i nekrštene osobe** (bez oprosta od različitosti vjere) neuspjela je i stranke se civilno rastavljaju. Nekatolička stranka sklapa novu ženidbu također s krštenom nekatoličkom ili s nekrštenom osobom. Tijekom vremena, prva ili treća osoba, ili pak obje, postaju katolici. U tom slučaju treba ukrijepiti drugu ženidbu jer je nevaljano sklopljena zbog postojanja zapreke prijašnje ženidbe (kan. 1085, §1; čl. 5).
- 7) **katoličke i nekrštene osobe** (s oprostom od različitosti vjere). Katolička stranka želi sklopiti novu ženidbu s drugim katolikom (čl. 7, §1).
- 8) **katoličke i nekrštene osobe** (s oprostom od različitosti vjere). Katolička stranka želi sklopiti novu ženidbu s krštenom nekatoličkom osobom (čl. 7, §1).
- 9) **katoličke i nekrštene osobe** (s oprostom od različitosti vjere). Nekrštena stranka postaje katolik i želi sklopiti novu ženidbu s katolikom (čl. 7, §2).
- 10) **katoličke i nekrštene osobe** (s oprostom od različitosti vjere). Nekrštena stranka postaje katolik i želi sklopiti novu ženidbu s nekatolikom (čl. 7, §2).
- 11) **katoličke i nekrštene osobe** (s oprostom od različitosti vjere). Nekrštena stranka prima krštenje u nekatoličkoj zajednici i želi sklopiti novu ženidbu s katolikom (čl. 7, §2).
- 12) **dvoje nekrštenih.** Jedno od njih postaje katekumen i želi sklopiti novu ženidbu s katolikom (čl. 8).

---

in favorem fidei, 87-88, dok je nešto drukčiju podjelu moguće pronaći kod Elene Lucije BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 305-306.

13) nekatolika i nekrštenog (bez oprosta od različitosti vjere). Nekrštena stranka postaje katekumen i želi sklopiti novu ženidbu s katolikom (čl. 8).

1.4. Upute Kongregacije sv. Oficija iz 1934. i 1973. godine

U vremenu prije prve kodifikacije kršćani nekatolici nisu tražili oprost od zapreke različitosti vjere, te stoga pravno gledano, njihove ženidbe s krštenima nisu bile valjane. Zakonik iz 1917. uveo je značajne promjene u kanonskoj normativi koja se odnosila na ženidbene zapreke, na poseban način zapreku različite vjere koja je do tada uključivala također i krštene nekatolike, a sa Zakonikom je ograničena samo na katolike. Nakon stupanja na snagu Zakonika iz 1917. za krštene nekatolike više nije postojala obveza traženja oprosta od ženidbene zapreke različitosti vjere te su njihove ženidbe držane valjano sklopljenima. Ta nova situacija izazvala je porast zahtjeva za razrješenje nesakramentalnih ženidbi.²⁹ Stoga je tadašnja Kongregacija sv. Oficija odlučila dati određene smjernice za pripremu parnica za razrješenje ženidbi u korist vjere. Uputa pod nazivom *Normae pro conficiendo processu in casibus solutionis vinculi matrimonialis in favorem fidei per supremam S. Pontifici auctoritatem* ugledala je svjetlo dana 1. svibnja 1934.³⁰

Nakon Drugog vatikanskog sabora papa Pavao VI. odlučio je dublje preispitati tu materiju, ne ograničavajući se pritom samo na teološki pristup k razrješenju nesakramentalnih ženidbi u *korist vjere* nego također istaknuti i proceduralno-pravni karakter postupka za njihovo razrješenje. Papa je taj zadatak povjerio Kongregaciji za nauk vjere koja je, kako bi odgovorila na izazove i nove potrebe Crkve u tim pitanjima, izdala 6. prosinca 1973. uputu *Ut notum est*, kao i popratne *Proceduralne norme za vođenje postupka razrješivanja ženidbene veze u korist vjere (Norme procedurales)*.³¹

²⁹ Usp.: Elena Lucía BOLCHI, “Lo scioglimento del matrimonio“, 302. Prvi slučaj razrješenja nesakramentalne ženidbe, o kojem imamo pisane tragove, ticao se jedne krštene nekatoličke Poljakinje koja je 1919. godine sklopila civilni brak s nekrštenom osobom. Brak je bio nesretan i završio je rastavom pred civilnim sudom. Žena, nakon što je postala katolik, željela je sklopiti novi brak s jednim katolikom. Obratila se Kongregaciji sv. Oficija i dobila 2. veljače 1924. pozitivan odgovor.

³⁰ Tekst Upute moguće je pronaći kod Xaverius OCHOA (ur.), *Leges Ecclesiae*, br. 1220. Za njezin kratki komentar vidjeti Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 39.

³¹ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Ut notum est*, 6. prosinca 1973.,

Novom Uputom opozvane su norme sadržane u Uputi iz 1934. izdane od Kongregacije sv. Oficija. U Uputi se može iščitati da kanonski postupak za razrješavanje ženidbi u korist vjere ima svoju *istražnu fazu* (koja se vrši u biskupiji stranke koja traži razrješenje ženidbe) te *fazu odlučivanja* (koja se odvija pri Kongregaciji za nauk vjere).

Kako bi se pokrenuo postupak za razrješenje ženidbe potrebno je da: a) ženidba nikad nije postala sakramentalna; b) nakon krštenja nekrštenog ženidbenog druga (ili oba ako su bili nekršteni), među njima nije bilo spolnog općenja, zato što bi tada ženidba postala tvrda i izvršena, a samim tim i apsolutno nerazrješiva; c) ženidbeni drug iz prethodne ženidbe formalnim jamstvom (*cautio*) osigura katoličkoj stranki slobodu ispovijedanja vjere i katoličkog odgoja djece u novoj ženidbi.³² Ovdje se neće ulaziti u dublju analizu ove Upute, nego se upućuje na autore koji su načinili komentare i analizu dokumenta.³³

1.5. Uputa Kongregacije za nauk vjere, *Potestas Ecclesiae*, iz 2001. godine

U važećem Zakoniku kanonskog prava ne nalazimo odredbe o razrješenju nesakramentalnih ženidbi u korist vjere, nego su na snazi bile odredbe Kongregacije za nauk vjere sadržane u Uputi iz 1973. godine. Problematika ženidbi između katolika i nekrštenih te krštenih nekatolika i nekrštenih bila je dugo vremena objekt proučavanja Kongregacije za nauk vjere. Nakon duga i pažljiva promišljanja nad izazovom razrješenja tih ženidbi, ista je Kongregacija izdala 30. travnja 2001. novu uputu pod nazivom, *Norme de conficiendo processu pro solutione vinculi matrimonialis in favorem fidei (Potestas Ecclesiae)*, a koju je odobrio papa Ivan Pavao II., dana 16. veljače 2001. Nova uputa Kongregacije potvrdila je temeljne principe i strukturu kanonskog postupka za razrješenje ženidbe u korist vjere koje nalazimo u Uputi iz 1973.

Dokument sadržava Predgovor u kojemu se iščitava povijesno-pravna sinteza pavlovske povlastice i razrješenja ženidbe papinskim opro-

---

Enchiridion Vaticanum, sv. IV. (Bologna: EDB, ¹⁰1978.), br. 2730-2774.

³² Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 337.

³³ Usp.: Elena Lucia BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 303-304; Velimir BLAŽEVIĆ, *Ženidbeno pravo*, 336-339; Jan HENDRIKS, *Diritto matrimoniale*, 300-304; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 461-467; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 39-41; Nikola ŠKALABRIN, *Ženidba*, 310-311; Nikola ŠKALABRIN, *Postupci* (Đakovo: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2000.), 289-298.

stom u korist vjere te njihova primjena u novim pastoralnim okolnostima nakon objavljivanja Zakonika iz 1917. Isto tako, naznačene su važnost i svrha Normi počevši od onih Kongregacije sv. Oficija iz 1934. Nova Uputa sadržava dva dijela s ukupno 25 članaka. Prvi dio iznosi temeljne principe, dok drugi dio donosi proceduralne odredbe koje se odnose na istražnu fazu postupka u biskupiji.³⁴

1.5.1. Prvi dio Normi za pripremu parnice za razrješenje ženidbe u korist vjere

Norme započinju iznošenjem uvjeta potrebnih za valjano razrješenje nesakramentalne ženidbe vlašću rimskog prvosvećenika (čl. 1).³⁵

a) nedostatak sakramenta krštenja kod najmanje jednog od bračnih drugova tokom cijelog bračnog života;

b) nekonzumacija ženidbe bračnim činom u slučaju nakon krštenja nekrštenog ženidbenog druga, ili oba bračna druga ukoliko je to slučaj.

³⁴ Izvorni latinski tekst moguće je također pronaći kod Janusz KOWAL, „Nuove „Norme per lo scioglimento“,“, 502-506, ili na internetskoj stranici Kongregacije: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20010430_favor-fidei_lt.html. Također, danas već postoje i prijevodi dokumenta na neke od europskih jezika: španjolski, njemački, talijanski, portugalski, francuski i engleski: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/doc_index_it.htm. Važno je napomenuti da nijedna od tri spomenute Upute Kongregacije za nauk vjere nije objavljena u *Acta Apostolicae Sedis*, nego su poslane biskupima preko nuncija kako bi se izbjeglo krivo shvaćanje i tumačenje od strane medija. Što se tiče komentara Upute, mogu poslužiti sljedeći članci: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 129-141; Elena Lucía BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 306-317; Federico R. AZNAR GIL, „Nuevas normas sobre la disolución del vínculo matrimonial no sacramental. Texto y comentario“, *Revista Española de Derecho Canonico* 60 (2003.), 141-169; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento del matrimonio non sacramentale in favorem fidei“, *Diritto e Religioni* 2 (2014.), 25-54; Janusz KOWAL, „Le Norme procedurali“, 265-325; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento“,“, 485-506; Paolo MONETA, „Le nuove norme per lo scioglimento del matrimonio in favore della fede“, *Anales de la Facultad de Teología* 53 (2002.), 249-260; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 41-81; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 207-231. Paralelni prikaz odredbi ovih triju uputa Kongregacije za nauk vjere, moguće je pronaći kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 107-115.

³⁵ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 1: „Matrimonium initum a partibus, quarum saltem una non sit baptizata, a Romano Pontifice solvi potest in favorem fidei, dummodo matrimonium ipsum non fuerit consummatum postquam ambo coniuges baptismum receperunt“.

Ova su dva uvjeta u Normama iz 1934. i 1973. godine bili uvjeti *sine qua non*. Međutim, nove Norme koriste veznik „*dummodo – samo ako*“ koji valja interpretirati u smislu kan. 39 važećeg Zakonika, koji određuje: „Uvjeti u upravnom aktu samo se tada smatraju dodanima za valjanost kad su izrečeni riječima: *ako, osim ako, samo ako*“.³⁶

Mjerodavna za ispitivanje pojedinih slučajeva u kojima se traži od rimskog prvosvećenika razrješenje nesakramentalne ženidbe jest Kongregacija za nauk vjere (čl. 2).³⁷ Pojedini autori ističu kako postoji sukob mjerodavnosti u proučavanju nesakramentalnih ženidbi, pozivajući se na apost. konstituciju o Rimskoj kuriji *Pastor Bonus*, prema kojoj pripada Kongregaciji za bogoštovlje i disciplinu sakramenata „prosudivati o činjenici neizvršenja ženidbe i o postojanju opravdanog razloga za davanje oprosta“.³⁸ Ne treba ovdje zaboraviti kako je s M.p. *Querit semper* (30. kolovoza 2011., čl. 4) pape Benedikta XVI., mjerodavnost nad slučajevima nekonzumacije braka prenesena s ranije spomenute Kongregacije na novi ured pri Rimskoj roti. Čini se, ipak, da je Zakonodavac želio staviti veći naglasak na okolnosti koje se odnose na *favor fidei* koje su važne za podjeljivanje oprosta, a ne toliko na činjenicu konzumacije braka.³⁹

U latinskoj Crkvi mjerodavan za pripremanje postupka za razrješenje nesakramentalne ženidbe u biskupijskoj fazi jest dijecezanski biskup i s njim izjednačeni u smislu kann. 368 i 381, §2: područni prelat, područni opat, apostolski vikar (čl. 3).⁴⁰ Nove Norme, za razliku od onih prethodnih, ne ograničavaju mjerodavnost nad ovim slučajevima samo na biskupa

³⁶ Usp.: Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 488-489; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 216-217; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 42-43.

³⁷ Usp.: KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 2: „Congregationis pro Doctrina Fidei est singulos casus examinare et, si expedit, Summo Pontifici petitionem ad gratiam impetrandam subicere“. Istu nadležnost kongregacije potvrđuje i apost. konstitucija o Rimskoj kuriji, *Pastor bonus*, u čl. 53 gdje stoji: „Jednako je njezina [Kongregacije za nauk vjere] dužnost i pravno i činjenično suditi u onome što se odnosi na povlasticu vjere.“

³⁸ IVAN PAVAO II., apost. konst. *Pastor bonus*, 28. lipnja 1988., *AAS* 80 (1988.), 877, čl. 67. Hrvatski prijevod konstitucije korišten je iz IVAN PAVAO II., *Zakonik kanonskog prava s izvorima* (Zagreb: Glas Koncila, 1996.), 875-967.

³⁹ Usp.: Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 28-29; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 490; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 43.

⁴⁰ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 3: „Episcopus diocesanus et ipsi in iure aequiparati, vel Episcopus eparchialis, competentes sunt ad instruendum processum.“

prebivališta ili boravišta stranke moliteljice nego je proširuju i na biskupa mjesta u kojem je lakše doći do svjedoka ili pak skupiti dokaze potrebne za proceduralni dio postupka.

Članak 4. određuje dva osnovna uvjeta potrebna za dopuštenost (*ad liceitatem*), a ne za valjanost (*ad validitatem*) podjeljivanja milosti razrješenja ženidbe, a to su:

- a) nemogućnost obnove bračnog suživota u slučajevima kada se radi o rastavi supružnika kojoj je uslijedila civilna rastava, nakon koje je sklopljena nova ženidba, ili pak slučaj suživota jednog od bračnih drugova s trećom osobom s kojom je ostvareno potomstvo. No, kao nemogućnost obnove bračnog suživota ne mogu se uzeti poteškoće koje su prouzrokovane obiteljskim svađama ili neslaganjima.
- b) da stranka koja traži razrješenje ženidbe nije glavni krivac neuspjeha bračnog života te da treća osoba s kojom se želi sklopiti ili ukrijepiti nova ženidba nije kriva za rastavu supružnika.⁴¹

Iz saslušanja stranki i svjedoka, u smislu čl. 18, §2, mora biti sigurno da su ispunjena oba navedena uvjeta za razrješenje ženidbe. U protivnom bi traženje istoga bilo nedopušteno. Ako katolička stranka želi sklopiti ili ukrijepiti novu ženidbu s nekrštenom osobom ili pak krštenom nekato­ličkom, čl. 5. Upute određuje da katolička stranka treba izjaviti kako je spremna ukloniti pogibelji otpada od vjere, dok druga stranka treba obećati da će dopustiti katoličkom bračnom drugu slobodno ispovijedanje vjere te krštenje i odgoj djece u katoličkoj vjeri (usp.: kann. 1124-1125). Te se izjave moraju dati u pisanoj formi s potpisima zainteresiranih stranaka. U protivnom se milost razrješenja nesakramentalne ženidbe neće udijeliti. Za razliku od Normi iz 1973., nove Norme ne gledaju na obećanja stranaka kao na uvjet za valjanost razrješenja ženidbi, niti zahtijevaju obraćenje nekrštene stranke.⁴²

Članak 6. je od posebne praktične važnosti, a određuje da Crkva ne daje razrješenje nesakramentalne ženidbe u korist vjere dva puta istoj osobi kako bi izbjegla mogućnost krivog shvaćanja nerazrješivosti ženidbe ili čak „promoviranja“ rastave ženidbenih drugova.

⁴¹ Usp.: Elena Lucía BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 307-308; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 29-30; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 492-493; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 45-46.

⁴² Usp.: Elena Lucía BOLCHI, „Lo scioglimento del matrimonio“, 308; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 30-32; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, 493-494; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 46.

Odredbe o razrješivanju ženidbi sklopljenih između dvije osobe koje su dobile oprost od ženidbene zapreke različitosti vjere nalazimo u čl. 7.⁴³ novih Normi. Iz §1 proizlazi da je za katoličku stranku isključena mogućnost, nakon što je prethodnu ženidbu sklopila uz oprost od različitosti vjere, da novu ženidbu ponovno sklopi s drugom nekrštenom osobom. U traženju razrješena nesakramentalne ženidbe važno je utvrditi iskrenost obraćenja jedne ili druge stranke bez koje biskup ne treba ni slati zahtjev Kongregaciji za nauk vjere. Upravo je iskrenost obraćenja činjenica na temelju koje se može govoriti o *favor fidei*.⁴⁴

U slučajevima u kojima katolička stranka želi sklopiti novu ženidbu s katekumenom, valja obdržavati norme sadržane u čl. 8. koji određuje da se slavlje ženidbe odgodi do nakon krštenja katekumena. Međutim, ako postoje teški razlozi i ako postoji moralna sigurnost da će katekumen u kratkom vremenu primiti sakrament krštenja, može se sklopiti ženidba, uz traženje oprosta od različitosti vjere.

Članci 9. i 10., s kojima i završava prvi dio Normi, dotiču pitanja podjeljivanja milosti razrješena ženidbenog veza. Tako čl. 9⁴⁵ uređuje pitanje postojanja naravnih obveza za katoličkog ženidbenog druga iz prethodne ženidbe ili za djecu, kao i opasnost od sablazni koju može izazvati razrješena jedne takve prethodne ženidbe. Izraz „*neka biskup pita za savjet Kongregaciju*“ (*Episcopus Congregationem consulat*) kao da se poziva na sličnu odredbu kan. 1699, §2: „*neka dijecezanski biskup pita za*

43 KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7:
 „§1. Petitio pro solutione vinculi matrimonii non-sacramentalis initi cum dispensatione ab impedimento disparitatis cultus Summo Pontifici praesentari potest si pars catholica novas nuptias cum persona baptizata inire intendat.
 §2. In eodem casu, petitio Summo Pontifici praesentari potest si pars non baptizata baptismum recipere et novas nuptias cum parte baptizata inire intendat.
 §3. Preces ad Congregationem pro Doctrina Fidei Episcopus ne dirigat si prudens adsit dubium circa conversionis sinceritatem partis oratricis vel partis desponsae, quamvis una vel utraque baptismum receperit.“

44 Usp.: Elena Lucía BOLCHI, “Lo scioglimento del matrimonio“, 309; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 32-34; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, , 495-498; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 47-48; Antonio SILVESTRELLI, „Scioglimento del matrimonio in favorem fidei“, ASSOCIAZIONE CANONISTICA ITALIANA (ur.), *I procedimenti speciali nel diritto canonico*, Studi Giuridici 27, (Città del Vaticano: LEV, 1992.), 196.

45 KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 9:
 „Quoties sunt speciales difficultates de modo quo pars oratrix suis obligationibus erga coniugem priorem et prolem forte susceptam satisfacere intendat, aut scandalum timendum sit ex gratiae concessione, Episcopus Congregationem consulat.“

savjet Apostolsku Stolicu“ (*Episcopus dioecesanus consulat Sedem Apostolicam*). Ipak, članak ne određuje da se biskup ima posavjetovati s Kongregacijom prije nego li započne postupak za razrješenje neke ženidbe jer se određene poteškoće jave tek unutar istražnog dijela postupka.

Posljednji, članak 10 Normi tiče se slučajeva u kojima se tijekom istražnog dijela postupka u biskupiji ili za vrijeme ispitivanja slučaja pred Kongregacijom pojavi zbiljska dvojba (*dubio positivo*) o nevaljanosti ženidbe za koju se traži razrješenje. U tim slučajevima potrebno je dvojbenost valjanosti ženidbe jasno naznačiti i informirati rimskog prvosvećenika. U takvim slučajevima, koji nisu rijetki u ženidbama kojima stoji na putu ženidbena zapreka različitosti vjere, nije isključeno pokretanje sudskog postupka za utvrđivanje nevaljanosti dotične ženidbe.⁴⁶

1.5.2. Proceduralni dio Normi – biskupijska faza

Biskupijska faza započinje predstavljanjem molbe (*Libellum*), adresirane na rimskog prvosvećenika preko dijecezanskog biskupa, u kojoj jedan ili oba supružnika mole razrješenje njihove ženidbe u korist vjere. Molbu može predati i samo jedan supružnik, iako se drugi supružnik s tim ne slaže (usp.: kan. 1697).⁴⁷

⁴⁶ Usp.: Elena Lucía BOLCHI, “Lo scioglimento del matrimonio“, 309-310; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 34-35; Janusz KOWAL, „Nuove “Norme per lo scioglimento”“, , 500-501; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 50.

⁴⁷ Usp.: Elena Lucía BOLCHI, “Lo scioglimento del matrimonio“, 310; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 36; Janusz KOWAL, „Le Norme per lo scioglimento“, 271; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 89-91. U Dodatku ovoga rada donosim i model Molbe za razrješenje ženidbe u korist vjere biskupijskog suda u Mostaru koji sadržava dobar komentar i smjernice za sastavljanje Molbe. Glavne značajke Molbe za razrješenje ženidbe moguće je pronaći i na internetskoj stranici Međubiskupijskog suda u Zagrebu: <http://mszg.hr/drugi-zenidbeni-postupci/postupak-razrjesenja-zenidbe-u-prilog-vjere/> gdje se između ostalog donosi koje još dokumente valja priložiti uz Molbu: a) *vjenčani list* iz župe vjenčanja (original); b) *krsni list* katoličke ili nekatoličke stranke, već krštene u trenutku sklapanja ženidbe (original); c) *krsni list* osobe s kojom se kani sklopiti ili ukrijepiti nova ženidba (original); d) *smrtni list* supružnika, ako se ženidba kani sklopiti s udovcem odnosno udovicom (original); e) *presuda* o ništavosti ženidbe osobe s kojom se kani sklopiti ili ukrijepiti ženidba (kopija); f) *postupak za ženidbu* iz župe vjenčanja (kopija); g) *oprost*, ako je ženidba sklopljena s oprostom od zapreke različitosti vjere (kopija); h) *presuda brakorazvodne parnice* Općinskog suda (kopija); i) *svjedočanstvo o istinoljubivosti*, tj. preporuka vlastitog župnika za stranku moliteljicu; j) *popis svjedoka*, s naznakom podataka o svakom

Drugi dio Normi o postupku za razrješenje ženidbe u korist vjere započinje čl. 11⁴⁸ o mjerodavnosti biskupa da osobno pripremi postupak za razrješenje ženidbe ili ga povjeri jednom sucu s crkvenog suda. Isto tako, traži se sudjelovanje bilježnika (usp.: kann. 483-484; 1437) i branitelja ženidbenog veza (usp.: kann. 1432; 1435). Imenovanje tih osoba biskup može učiniti za svaki pojedini slučaj ili pak za sve slučajeve na određeno vrijeme. Ipak, imenovanje valja učiniti pisanim putem, tj. dekretom, prije nego li se započne s istražnim postupkom jer datum njihova imenovanja predstavlja ujedno i datum početka istražne faze u biskupiji. Kopiju dekreta treba priložiti ostalim spisima postupka za razrješenje ženidbe. Dekret o imenovanju može biti za svaku službu posebno, ili može biti napisan kao jedan dokument u kojem su navedena imena suca istražitelja, branitelja ženidbene veze i bilježnika (eventualno pomoćnog bilježnika).⁴⁹

Zadaća bilježnika u ovim slučajevima jest utvrditi autentičnosti dokumenata u postupku (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 13, §§1-2), biti od pomoći pri ispitivanju svjedoka (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 14, §1) te ovjeriti njihove izjave (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 14, §4). Također, u posebnim slučajevima (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 15, §1) može umjesto suca primiti izjave stranaka ili svjedoka. U slučajevima razrješenja ženidbe u korist vjere, branitelj ženidbene veze ima zadatak proučiti dokumente te izjave stranaka i svjedoka i na osnovi njih načiniti vlastiti osvrt na konkretan ženidbeni slučaj. Isto tako, mora biti pozvan na ispitivanje stranaka (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 14, §1), može pripremiti i pitanja s pomoću kojih će se ispitivati svjedoci, ali ne mora intervenirati u njihovim ispitivanjima (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 14, §3).⁵⁰

Za vrijeme istražne faze treba obdržavati odredbe Zakonika kanonskog prava za slučajeve oprosta od tvrde i neizvršene ženidbe, kao i ostale

---

svjedoku: ime, prezime, adresa i telefon, u kakvom ste odnosu (rodbina, prijatelji, poznanici...) te o čemu pojedini svjedok može posvjedočiti. Isto tako, primjer Molbe na talijanskom jeziku, moguće je pronaći kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 116.

48 KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 11: „§1. Processus instructionem Episcopus vel peragat per se ipsum vel committat instructori selecto aut ex tribunalis iudicibus aut ex personis ab ipso ad hoc munus approbatis, adsistente notario, et interveniente defensore vinculi. §2. Huiusmodi commissio scripto facienda est et de ea constare debet in actis.“

49 Primjer dekreta pogledati u Dodatku ovoga rada.

50 Usp.: Elena Lucía BOLCHI, “Lo scioglimento del matrimonio“, 312; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 37-38; Janusz KOWAL, „Le Norme per lo scioglimento“, 272-276; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 52-54; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 220.

odredbe ženidbenih postupaka (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 12). U tom smislu moraju biti saslušana oba supružnika (usp.: kan. 1702), a njihove tvrdnje treba dokazati bilo dokumentima,⁵¹ bilo izjavama vjerodostojnih svjedoka.⁵²

Dokumenti koji bivaju prezentirani u slučajevima razrješenja ženidbe imaju dokaznu snagu samo ako su originali ili autentične kopije, koje moraju biti ovjerene od strane bilježnika (usp.: kann. 1437; 1544). Isto vrijedi i za dokumente koji se šalju u drugu fazu postupka pred Kongregaciju za nauk vjere. Prema odredbi kan. 1472, §2: potrebno je numerirati sve listove spisa i ovjeriti ih znakom vjerodostojnosti. Osim ovjeravanja i potpisivanja svake pojedine stranice dopušteno je da bilježnik načini dokument o vjerodostojnosti priloženih spisa, njega potpiše, ovjeri i priloži uz svezak s dokumentima.⁵³

Članci 16 i 17 uređuju dva osnovna objekta istražne faze, a to su: utvrditi nepostojanje sakramenta krštenja kod jednog od supružnika u vrijeme slavljenja ženidbe te nekonzumaciju ženidbe nakon što je nekrštena stranka primila krštenje (usp.: čl. 1.). S pomoću izjava svjedoka (najmanje dva) i stranaka⁵⁴ nije dovoljno samo ispitati nepostojanje sakramenta krštenja kod jednog ili oba ženidbena druga nego ispitati i okolnosti, kao i stupanj prakticiranja vjere stranaka i roditelja, eventualno Matice krštenih u mjestima gdje su supružnici boravili, kako bi se isključila i sama vjerojatnost podjeljivanja krštenja. Ako je ženidba, koja se želi razriješiti, bila sklopljena uz oprost od zapreke različitosti vjere, potrebno je da sudac istražitelj pribavi kopiju oprosta, kao i kopiju postupka za ženidbu. U slučaju drugog objekta istražne faze, nekonzumacija ženidbe (čl. 17.), Norme ističu potrebu da se istraži, s pomoću svjedoka i dokumenata, jesu li supružnici živjeli zajedno nakon što je nekrštena stranka primila krštenje. Isto tako treba ispitati i supružnike jesu li, nakon što je nekršteni ženidbeni drug primio krštenje i nakon njihove rastave, spolno općili.

51 Za detaljniji komentar o dokaznom materijalu, njegovim podjelama i sudskoj vrijednosti, pogledati: Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 55-58.

52 Tko sve može, a tko ne može biti svjedok i koje su vrste svjedoka (javni, privatni, *de scientia*, *de credibilitate*, *de auditu*, *de visu*), pogledati komentar Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 61-62.

53 Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 138; Janusz KOWAL, „Le Norme per lo scioglimento“, 280-282.

54 Kao primjer pitanja koja se mogu postaviti u istražnoj fazi bilo strankama, bilo svjedocima, pogledati Dodatak na kraju ovoga rada.

Ako ženidba dvaju supružnika postane tvrda, krštenjem nekrštene stranke, i oni nastave živjeti zajedno, „pretpostavlja se da je ženidba izvršena, dok se ne dokaže protivno“ (kan. 1061, §2). Samim time ženidba postaje apsolutno nerazrješiva.

Članci 18-22 odnose se na uvjete koji se moraju ispuniti kako bi razrješenje ženidbe bilo dopušteno. Riječ je ponajprije o:

- životnom stanju druge stranke i je li ona nakon rastave pokušala sklopiti novu ženidbu;
- pronalaženju razloga rastave iz izjava stranaka i svjedoka te dokumentima i odlukama suda o rastavi ili presude o civilnoj ništavosti ženidbe;
- brizi stranke moliteljice za potomstvo i supružnika iz prethodnog braka: na koji će način ispunjati naravne, moralne i građanske obveze prema spomenutim osobama;
- religioznosti stranke moliteljice, kao i treće stranke s kojom se želi stupiti u novu ženidbu. U tom smislu potrebno je priložiti određene dokumente poput: Krsnog lista.⁵⁵

Posljednja tri članka (23-25) tiču se završne faze istražnog dijela postupka. Nakon što završi istražna faza s prikupljanjem dokumenata i ispitivanjem stranaka i svjedoka, dužnost je istražnog suca načiniti vlastiti osvrt na saznanja primljena u postupku. Taj osvrt (usp.: kan. 1704, §1) zajedno sa svim ostalim dokumentima, bez njihova objavljivanja (usp.: kan. 1703, §1), treba poslati branitelju ženidbenog veza. Njegova je, pak, zadaća pronaći razloge, ako postoje, koji bi išli protiv razrješenja dotične nesakramentalne ženidbe (usp.: kan. 1432).

Nakon što branitelj ženidbene veze završi sa svojim osvrtom na postupak, svi se dokumenti šalju biskupu kako bi i on dao svoje pisani sud (*votum pro rei veritate*) o slučaju, kao i o razlozima zbog kojih preporučuje rimskom prvosvećeniku (čl. 24) postupak za razrješenje ženidbe u korist vjere. Isto tako, važno je da biskup u svojem osvrtu spomene postoji li opasnost da će podjeljivanje razrješenja ženidbe kod vjernika izazvati sablazan te postoji li eventualna sumnja u iskrenost obraćenja stranke moliteljice i treće stranke koja bi ugrozila sam *favor fidei*.

Posljednji članak (čl. 25) više je tehničke naravi, a određuje da biskup treba poslati Kongregaciji sve dokumente, i to u tri primjerka (po mogućnosti da jedan primjerak budu originalni dokumenti, a druga dva ovjerene kopije). Dokumenti, koje biskup šalje Kongregaciji, iz pravnog

⁵⁵ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 139-140; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 43-47; Janusz KOWAL, „Le Norme per lo scioglimento“, 288-304; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 221-223.

kuta gledanja mogu se podijeliti u dvije grupe: *acta cause* (tekstni dokumenti, dokazi, izjave stranaka, svjedoka) i *acta processus* (pozivi strankama, obavijesti, delegiranja...). Jednostavnije rečeno, biskup treba poslati Kongregaciji za nauk vjere sljedeće dokumente:⁵⁶

a) *Sažetak osnovnih informacija o strankama: stranke moliteljice, druge stranke i stranke s kojom se želi sklopiti ili ukrijepiti nova ženidba;*

b) *Molba stranke za razrješenje ženidbe u korist vjere (Libellum);*

c) *Dekreti o imenovanjima istražnog suca, branitelja veze i bilježnika;*

d) *Svjedočanstva (izjave) stranke moliteljice i druge stranke kojima se nastoji posvjedočiti: nedostatak sakramenta krštenja kod jednog ili obaju supružnika, nekonzumacija ženidbe, nemogućnost obnove bračnog života, razlozi neuspjelosti ženidbe, eventualni problemi o mogućoj sablazni vjernika ili o problemima vezanim uz obveze prema supružniku i djeci iz prethodne ženidbe, iskrenost obraćenja nekrštene stranke, eventualno proglašavanje odsutnosti stranke u postupku);*

e) *Dokumenti vezani uz utvrđivanje primljenog/neprimljenog krštenja: krsni list krštene stranke, postupak za ženidbu, oprost od zapreke različitosti vjere, dekret o civilnoj rastavi ženidbe, eventualni dekret o nevaljanosti prethodnih ženidbi, dokumenti koji svjedoče o ispitivanju Matice krštenih u mjestima gdje su supružnici boravili;*

f) *Izjave svjedoka;*

g) *Izjave budućeg supružnika o ženidbi za koju se traži podjeljivanje milosti razrješenja;*

h) *Osvrt istražnog suca*

i) *Osvrt branitelja ženidbene veze (animadversiones)*

j) *Mišljenje i sud biskupa (votum pro rei veritate)*

k) *(Dekret o autentičnosti kopiranih dokumenata)*

l) *Kazalo (Sadržaj).*

Ako neki od gore navedenih dokumenata nedostaje, važno je navesti razlog njegova nepostojanja kako bi se ubrzao sam istražni postupak i izbjegli dopisi Kongregacije u kojem ona zahtijeva od biskupa dopunu dokumentacije. Sve dokumente treba poslati na adresu:

Congregatio pro Doctrina Fidei;

Palazzo della Congregazione per la Dottrina della Fede,

Piazza del S. Uffizio, 11; I - 00193 Roma.

⁵⁶ Usp.: Velimir BLAŽEVIĆ, „Razrješavanje ženidbe“, 140; Federico GRAVINO, „La procedura per lo scioglimento“, 47-50; Janusz KOWAL, „Le Norme per lo scioglimento“, 304-311; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 81; Dimitrios SALACHAS, „Lo scioglimento del matrimonio“, 223-224.

Za eventualna kratka pitanja i pojašnjenja, sudski vikari, suci i ostali službenici biskupijskih i međubiskupijskih sudova mogu se obratiti Uredu pri Kongregaciji za nauk vjere, zaduženom za analizu dokumenata vezanih uz razrješenje ženidbe u korist vjere, putem E-mail adrese: *infavoremfidei@cfaith.va*. Taksa za slučajeve razrješenja ženidbe *in favorem fidei* za sve zemlje istočne Europe trenutno iznosi 130,00 €. No, moguće je tražiti smanjenje iznosa takse (uz navođenje koji je iznos moguće uplatiti) ili čak potpuno oslobađanje od plaćanja takse (*in forma pauperum*) uz navođenje razloga koje valja priložiti pisanim putem uz ostale dokumente.

Na koncu, radi boljeg i lakšeg snalaženja, tablično se i sažeto donose razlike između razrješenja nesakramentalne ženidbe pavlovskom i petrovskom povlasticom u korist vjere:

	Pavlovska povlastica	Petrovska povlastica
<i>Utemeljenje:</i>	1 Kor 7,15; Kann. 1143-1147	Prošireno razumijevanje teksta 1 Kor 7,15; uputa <i>Potestas Ecclesiae</i>
<i>Mjerodavnost:</i>	Mjesni ordinarij	Kongregacija za nauk vjere
<i>Preduvjeti:</i>	a) ženidba koja se ima razriješiti je sklopljena između dvije nekrštene osobe; b) jedna od stranaka se odluči krstiti; c) nekrštena stranka se rastavi (<i>discedat</i> , usp.: kan. 1143, §2)	a) ženidba koja se ima razriješiti je nesakramentalna, tj. najmanje jedna od stranaka je nekrštena; b) najmanje jedna stranka koja je uključena u novu ženidbu je katolik;
<i>Zabrane:</i>		a) nova ženidba je ujedno druga ženidba za koju je potrebno dobiti oprost od različitosti vjere (usp.: <i>Potestas Ecclesiae</i> , čl. 7, §§1-2); b) ženidba koju treba razriješiti je već bila sklopljena nakon razrješenja ženidbe u korist vjere (usp.: <i>Potestas Ecclesiae</i> , čl. 6); c) ženidba u kojoj su, bilo stranka moliteljica, bilo stranka s kojom se želi sklopiti nova ženidba, krivi za neuspjeh ženidbe za koju se traži razrješenje (usp.: <i>Potestas Ecclesiae</i> , čl. 4, 2°).

2. Primjeri molbe, formulara i dekreta potrebnih u ovom slučaju

2.1. Molba za razrješenje ženidbe apostolskom povlasticom u korist vjere⁵⁷

Ime i prezime stranke moliteljice

Puna adresa

Broj telefona

E-pošta

mons. _____ *ime i prezime nad/biskupa* _____

nad/biskup _____ *naziv nad/biskupije* _____

_____ *Adresa sjedišta nad/biskupije: ulica i broj, broj pošte* _____

Predmet: Molba za razrješenje ženidbe u korist vjere

Ja... [*ime i prezime stranke moliteljice; dan mjesec, godina i mjesto rođenja; vjeroispovijest (ako je kršten: datum i navesti župu krštenja); adresa prebivališta*] želim Vam iznijeti svoju situaciju. Moji **roditelji** [*navesti njihova imena i prezimena*] su _____ **vjeroispovijesti. Ja sam odgajana u** _____ **vjeri.**

Moj(a) suprug(a) [*navesti ime i prezime; dan mjesec, godina i mjesto rođenja; vjeroispovijest; cjelovita adresa prebivališta*]. **Upoznali smo se .... Nakon** [*navesti koliko vremena ste se bili zajedno*] **odlučili smo svoju ljubav zaključiti ženidbom. Civilna ženidba** je sklopljena [*kada i gdje; ako je sklopljena ženidba po nekom vjerskom obredu, treba navesti njezin datum i mjesto te u kojoj je vjeri/obredu sklopljena ta ženidba*]. **Naše bračni život je trajao ...** [*što je moguće iscrpnije opisati vrijeme trajanja braka, okolnosti u kojima se ostvarivao bračni život, izazove, probleme koji su doveli do neuspjeha ženidbe; tko je prvi i zašto napustio bračnu zajednicu, koji su uzroci propasti ženidbe, je li se stranka moliteljica obratila na katoličku vjeru; zbog kojih razloga se moli razrješenje prijašnje ženidbe*]. **Pokušaj našeg pomirenja** je bio [*kada, koliko puta, gdje i pred kim*]; **brakorazvodnu presudu** donio je sud (*koji sud, kada i gdje; navesti*

⁵⁷ Usp.: Lucija BOLJAT – Josip ŠALKOVIĆ, *Priručnik za provedbu pastoralne istrage i pripremu parnice proglašenja ništavosti ženidbe* (Zagreb: Glas Koncila, 2016.), 244-246; Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 116; Tomo VUKŠIĆ, „Pravne vježbe na teološkim fakultetima“, Josip ŠALKOVIĆ (ur.), *Ništavost ženidbe: Procesne i supstantivne teme. Zbornik radova II. znanstvenog simpozija crkvenih pravnika s međunarodnim sudjelovanjem* (Zagreb: Glas Koncila, 2009.), 234-235.

i broj dokumenta) čiju Vam kopiju dostavljam u prilogu ove molbe. On/a je trenutno [neoženjen/oženjen s _____; neudana/udana za ____; navesti imaju li potomstvo]. U međuvremenu upoznao/la sam [navesti ime i prezime katolika, okolnosti u kojima ste se upoznali; riječ-dvije o toj osobi]. Nakon [navesti vrijeme] odlučili smo se civilno vjenčati. On/a želi živjeti prema vlastitoj savjesti i prema zakonima Katoličke Crkve i ja se potpuno slažem s tom njegovom/njezinom željom.

Stoga ovu molbu upućujem nad/biskupu mons. [navesti njegovo ime i prezime] u [navesti sjedište nad/biskupije], kao mjerodavnom ordinariju obraćene stranke, u smislu odredbe kan. 1145, §1 Zakonika kanonskog prava, te čl. 3 upute Kongregacije za nauk vjere, Potestas Ecclesiae, od 30. travnja 2001.

Molbi prilažem dokumente koji bi mogli potkrijepiti moju molbu [navesti koje dokumente prilažem uz molbu]. **Osim dokumenata, spremni su posvjedočiti** [navesti svjedoke - što je moguće više - koji znaju za navedene razloge i koji su spremni odazvati se te pod prisegom dati svoj iskaz. Navesti jesu li svjedoci pitani i jesu li izrazili spremnost svjedočiti. Navesti njihova imena i prezimena, cjelovite adrese i brojeve telefona kako bi mogli biti pozvani ako molba bude prihvaćena i postupak pokrenut].

Molim preuzvišenoga gospodina Nad/biskupa da razmotri moju molbu, da je prihvati i da pokrene istražni postupak te da, nakon završene istrage, moju molbu i druge spise prosljedi Svetome Ocu _____ od kojega ponizno molim razrješenje svoje ženidbe s _____ [ime i prezime osobe s kojom je bila sklopljena ženidba u nekršćanstvu]. Radi nutarnjeg mira moje/ga sadašnjeg žene/muža [navesti njezino/njegovo ime i prezime] i kako bismo mogli urediti našu situaciju prema odredbama Katoličke Crkve, molim Vas, Sveti Oče, da razriješite moju prijašnju ženidbu s [navesti ime i prezime prethodnog bračnog druga] radi sklapanja/ukrepljenja nove ženidbe s mojim sadašnjim suprugom/mojom sadašnjom suprugom N.N.

Mjesto i datum pisanja molbe

Potpis stranke moliteljice

U prilogu dostavljam:

- 1) Civilni i crkveni Vjenčani list (*original, iz ustanove vjenčanja*);
- 2) Postupak za ženidbu iz župe vjenčanja (*kopija*);
- 3) Oprost (*kopija*), ako je riječ o ženidbi s različitosti vjere;
- 4) Krsni list (*ako je krštenje već primljeno; izvornik iz Crkve ili crkvene zajednice krštenja - original*);
- 5) Krsni list osobe s kojom se želi sklopiti ili ukrijepiti nova ženidba (*original*);
- 6) Presudu brakorazvodne parnice civilnoga suda (*ovjerena kopija*);
- 7) Preporuku župnika o istinoljubivosti molitelja i predloženih svjedoka;
- 8) Dokumentaciju koja može potkrijepiti molbu: sudska, zdravstvena, policijska i dr.
- 9) Druge dokaze koji potkrepljuju molbu: privatne i javne ispravne, korespondencija (pisma, sms, e-pošta),
- 10) Popis svjedoka s njihovim kontaktnim informacijama i punom adresom

2.2. Formular za Sažetak osnovnih informacija za postupak razrješenja ženidbe⁵⁸

- 1 -	SOMMARIO		- 1 -
A. Matrimonio presentato per lo scioglimento in favorem fidei			
1. Parte oratrice	Cognome:		Data di nascita:
	Nomi:		Deposizione: p. ____
	Stato battesimale		
	<i>Al momento del matrimonio:</i> ☐ non battezzata/o ☐ acattolica/o battezzata/o ☐ cattolico ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto	<i>Attualmente:</i> ☐ non battezzata/o ☐ catecumena/o ☐ acattolica/o battezzata/o ☐ desidera la ricezione nella piena comunione con la Chiesa cattolica ☐ cattolica/o ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto	Battesimo Data: Documento: p. ____ Ricezione nella piena comunione Data: Documento: p. ____
Matrimoni precedenti/successivi? ☐ NO ☐ SI (cfr. Tabella allegata)			
2. Parte convenuta	Cognome:		Data di nascita:
	Nomi:		☐ Deposizione: p. ____ ☐ Decreto di assenza: p. ____
	Stato battesimale		
	<i>Al momento del matrimonio:</i> ☐ non battezzata/o ☐ acattolica/o battezzata/o ☐ cattolico ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto	Cambiamenti durante o dopo il matrimonio:	Battesimo Data: Documento: p. ____ Ricezione nella piena comunione Data: Documento: p. ____
Matrimoni precedenti? ☐ NO ☐ SI (cfr. Tabella allegata) ☐ incerto			
3. Matrimonio	Data:	Età – Parte oratrice:	Età – Parte convenuta:
	Certificato: p. ____	Processetto prematrimoniale e rescritto di dispensa DC: p. ____	
4. Figli	Quanti?	I figli minorenni sono affidati a:	
	Battezzati: ☐ NO ☐ ACATT. ☐ CATT. ☐ altro:		Certificati: p. ____

⁵⁸ Formular je moguće pronaći na internet stranici Kongregacije za nauk vjere koja ujedno i koristi ovaj formular u postupcima za razrješenje nesakramentalnih ženidbi u korist vjere: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20010430_summariun-favor-fidei_it.pdf.

- 2 -	SOMMARIO		- 2 -	
5. Divorzio	Convivenza delle Parti dopo che ambedue le Parti hanno ricevuto il battesimo: ☐ NO ☐ SI			
	Data della separazione finale:			
	Data del divorzio:	Documento del divorzio: p. ____		
B. Nuovo progetto di matrimonio				
1. Futura/o Sposa/o	Cognome:		Data di nascita:	
	Nomi:		Deposizione: p. ____	
	Stato battesimale			
	☐ non battezzata/o ☐ <i>catecumena/o</i> ☐ acattolica/o battezzata/o ☐ <i>desidera la ricezione nella piena comunione con la Chiesa cattolica</i> ☐ cattolica/o ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto		Battesimo	
			Data: _____	Documento: p. ____
		Ricezione nella piena comunione		
		Data: _____	Documento: p. ____	
Matrimoni precedenti? ☐ NO ☐ SI (cfr. <i>Tabella allegata</i>)				
2. Nuovo Matrimonio	Coabitazione		☐ NO ☐ SI	
	Matrimonio già attentato		☐ NO ☐ SI, in data:	
			Documento: p. ____	
	Dispensa DC richiesta?		☐ NO ☐ SI	Cauzioni firmate: ☐ SI, p. ____
	Licenza MM richiesta?		☐ NO ☐ SI	
Quanti figli nati dell'unione?		Documento/i di battesimo: p. ____		
3. Atti procedurali	Nomina della Commissione: p. ____		Relazione del parroco: p. ____	
	Commenti dell'Istruttore: p. ____		Osservazioni del Difensore: p. ____	
	Voto del Vescovo: p. ____		Le pagine sono numerate ☐ SI	
	L'indice delle pagine fu redatto ☐ SI		Le copie degli atti furono autenticate ☐ SI	
	Remunerazione:		☐ La Parte oratrice può sostenere le spese di cancelleria. ☐ <i>in forma pauperum</i> ☐ La Parte oratrice può contribuire la somma di _____.	

2.3. Formular za razrješenje ženidbe u korist vjere

- allegato - Matrimoni precedenti/successivi - allegato - (specificare i dettagli per ogni matrimonio precedente/successivo delle tre parti)			
Matrimonio di... ☐ Parte oratrice ☐ Parte convenuta ☐ Terza Parte	con	Cognome:	Nomi:
	<i>Stato battesimale del partner:</i> ☐ non battezzata/o ☐ battezzata/o acattolica/o ☐ cattolica/o ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto ☐ altro:		Data: Battesimo: _____ Documento: p. ____
	Eventuali ulteriori specificazioni:		
	Matrimonio	Data:	Documento: p. ____
	Divorzio	Data:	Documento: p. ____
	Nullità canonica	Data:	Documento: p. ____
	Matrimonio di... ☐ Parte oratrice ☐ Parte convenuta ☐ Terza Parte	con	Cognome:
<i>Stato battesimale del partner:</i> ☐ non battezzata/o ☐ battezzata/o acattolica/o ☐ cattolica/o ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto ☐ altro:		Data: Battesimo: _____ Documento: p. ____	
Eventuali ulteriori specificazioni:			
Matrimonio		Data:	Documento: p. ____
Divorzio		Data:	Documento: p. ____
Nullità canonica		Data:	Documento: p. ____
Matrimonio di... ☐ Parte oratrice ☐ Parte convenuta ☐ Terza Parte		con	Cognome:
	<i>Stato battesimale del partner:</i> ☐ non battezzata/o ☐ battezzata/o acattolica/o ☐ cattolica/o ☐ battesimo invalido ☐ stato battesimale incerto ☐ altro:		Data: Battesimo: _____ Documento: p. ____
	Eventuali ulteriori specificazioni:		
	Matrimonio	Data:	Documento: p. ____
	Divorzio	Data:	Documento: p. ____
	Nullità canonica	Data:	Documento: p. ____

2.4. Obećanja supružnikâ prema čl. 5 upute *Potestas Ecclesiae*, 2001.⁵⁹

Prijevod formulara Kongregacije za nauk vjere⁶⁰

A. Obećanja katoličke stranke	
U prisutnosti dolje potpisanog svećenika, obećavam da ću prakticirati svoju vjeru i, koliko je u mojoj moći, izvršiti obvezu krstiti djecu, koja se budu rodila u našem braku, u Katoličkoj Crkvi i da ću ih odgajati u duhu i življenju katoličke vjere.	
_____ <i>Potpis katoličke stranke</i>	
B. Obećanja nekatoličke stranke	
U prisutnosti dolje potpisanog svećenika, obećavam da neću priječiti (braniti) svojem supružniku practicirati katoličku vjeru i ispuniti njegovo svečano obećanje da će djeca u našem braku biti krštena i odgojena samo u katoličkoj vjeri.	
_____ <i>Potpis nekatoličke stranke</i>	
C. Svećenikova potvrda (svjedočanstvo)	
Ja, dolje potpisani svećenik, potvrđujem (svjedočim) da su gore potpisane stranke, u mojoj prisutnosti, slobodno preuzele obveze o kojima se govori u obećanjima.	
_____ <i>Mjesto, datum</i>	_____ <i>Potpis svećenika (župnika)</i>
M.P.	

⁵⁹ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 5.:
„§1. Si pars catholica novum matrimonium intendit contrahere vel convalidare cum persona non baptizata vel baptizata non catholica, declaret se paratam esse pericula a fide deficienti removere atque pars acatholica declaret se paratam esse relinquere parti catholicae libertatem propriam religionem profiteri atque filios catholice baptizandi et educandi.

§2. Gratia solutionis non conceditur nisi haec declaratio in scriptis ab utraque parte subsignata fuerit.“

⁶⁰ Talijanski tekst obećanjâ stranaka je na internet stranici Kongregacije za nauk vjere: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20010430_cautiones-favor-fidei_it.pdf ili kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 129.

2.5. Dekret o imenovanju suca, branitelja ženidbene veze
i bilježnika⁶¹

Prot. br.

Preuzvišeni gospodin

mons. _____ *ime i prezime nad/biskupa*

nad/biskup _____ *naziv nad/biskupije*

_____ *Adresa sjedišta nad/biskupije*

S obzirom da je gospodin/gospođa _____, dana _____ godine, podnijela molbu Svetome Ocu za razrješenje ženidbe *in favorem fidei*, sklopljenu s gospodinom _____, nakon što sam pregledao molbu, snagom ovlasti koja je podijeljena dijecezanskom biskupu u čl. 3 upute *Potestas Ecclesiae*, ovim dekretom,

osnivam sud i imenujem

_____ kao istražnog suca;
_____ kao branitelja ženidbene veze;
_____ kao bilježnika

kako bi, slijedeći što je propisano odredbama Kongregacije za nauk vjere u uputi *Potestas Ecclesiae* za razrješenje naravnog ženidbenog veza *in favorem fidei*, postupak bio doveden do završetka.

_____ *Mjesto, datum*

_____ *Potpis mjesnog ordinarija*

M.P.

_____ *Potpis kancelara dijecezanske kurije*

⁶¹ Originalni tekst na talijanskom moguće je pronaći kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 117.

2.6. Dekret u kojem se poziva stranka moliteljica⁶²

Prot. br.

_____ naziv nad/biskupije _____

_____ naziv crkvenog suda _____

_____ puna adresa crkvenog suda _____

Nakon što je gospodin/gospođa _____, dana _____ godine, podnijela molbu Svetome Ocu za razrješenje ženidbe *in favorem fidei*, sklopljenu s gospodinom/gospođom _____, i nakon što je mons. _____, dijecezanski biskup, kao nadležni autoritet u ovom slučaju osnovao upravni sud, dana _____ godine, sastavljenog od _____, istražnog suca, _____, branitelja ženidbene veze i _____, bilježnika,

pozivam

gospodina/gospođu _____ (*ime i prezime*), stranku moliteljicu, da se pojavi s identifikacijskim dokumentom dana _____ godine, u _____ sati u središtu dijecezanskog suda, smještenog u _____ *puna adresa crkvenog suda* _____ kako bi dala svoj iskaz.

_____ Mjesto, datum

_____ Potpis istražnog suca

M.P.

_____ Potpis bilježnika

⁶² Originalni tekst na talijanskom moguće je pronaći kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 117.

2.7. Dekret o proglašavanju tužene stranke odsutnom⁶³

Prot. br.

_____ *naziv nad/biskupije* _____

_____ *naziv crkvenog suda* _____

_____ *puna adresa crkvenog suda* _____

Imajući u vidu da je tužena stranka _____ (*ime i prezime*) bila pozvana *ad normam iuris* Zakonika kanonskog prava (kann. 1593, §§1-2; 1557), primila poziv, ali se nije pojavila, niti se ispričala, **proglašavamo je odsutnom sa suđenja** (usp.: *Potestas Ecclesiae*, čl. 15, §2).

_____ *Mjesto, datum*

_____ *Potpis istražnog suca*

M.P.

_____ *Potpis bilježnika*

⁶³ Originalni tekst na talijanskom moguće je pronaći kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 126.

2.8. Primjeri pitanjâ za ispitivanje stranaka i svjedokâ⁶⁴

U nastavku slijede primjeri pitanjâ koja se mogu koristiti pri ispitivanju ženidbenih stranaka i svjedoka u postupku razrješenja nesakramentalne ženidbe u korist vjere. Naravno, da ta pitanja treba uvijek prilagoditi konkretnim osobama i situacijama. Pitanja su podijeljena u dvije kategorije: A) opća pitanja i B) posebna pitanja. Ova posljednja međusobno se razlikuju od slučaja do slučaja koji se istražuje.

A. Opća pitanja

Pitanja za stranku moliteljicu:

1. Kako se zovete? Imate li identifikacijski dokument? Jeste li spremni prisegnuti da ćete govoriti samo istinu?
2. Recite nam nešto o obitelji iz koje dolazite (o njezinim članovima, socijalnim prilikama, moralnom i vjerskom odgoju); kako ste odgojeni, kako bi opisali svoj karakter; recite nam nešto o svojem obrazovanju, tj. akademskom curriculumu, te o svojem zaposlenju.
3. Recite nam nešto o svojem mužu: obitelji iz koje dolazi (o njezinim članovima, socijalnim prilikama, moralnom i vjerskom odgoju); kako su odgajani, kako bi opisali njegov karakter; recite nam nešto o njegovu obrazovanju, tj. akademskom curriculumu, i o njegovu zaposlenju.
4. Kako ste se upoznali? Kako i koliko su trajale vaše zaruke? Koliko ste se puta susreli kao zaručnici? Jeste li vam bilo dopušteno (slobodno) susretati se za vrijeme zarukâ?
5. Je li vaša ženidba bila dogovorena od strane vaših roditeljâ ili ste sami pristali na nju? Gdje je slavljena ženidba: u Katoličkoj Crkvi ili u nekoj drugoj crkvenoj zajednici? Po kojemu obredu je ženidba slavljena? Jeste li ranije već bili vjenčani?
6. Kako se odvijao vaš bračni život? Gdje ste odlučili živjeti? Koliko dugo je trajao vaš brak? Je li bilo svađe među vama supružnicima? Koji su razlozi neuspjeha vašeg bračnog života? Kako se dogodio konačni prekid zajedničkoga života?
7. Jeste li dobili civilnu rastavu? Tko je poduzeo inicijativu oko rastave?
8. Imate li djece? Kome su povjerena? Tko i na kakav način se skrbi o njima? Kako se ispunjava supružnička obveza vjerskog odgoja djece?
9. Je li optužena stranka, nakon rastave, sklopila novu ženidbu ili samo živi zajedno s drugom osobom? Ima li djece s novim bračnim drugom? Može li nam detaljnije objasniti kako živi Vaš sadašnji muž?

---

⁶⁴ Za pitanja na izvornom talijanskom jeziku vidjeti kod Luigi SABBARESE – Elias FRANK, *Scioglimento in favorem fidei*, 119-125.

10. Kada je Vaš muž upoznao novu suprugu: prije ili nakon neuspjeha vašeg braka?
11. (Ukoliko se upoznavanje nove supruge dogodilo prije prekida braka) Je li nova supruga bila razlog vaših svađa sa suprugom? Je li ona posjećivala vašu obitelj? Možete li objasniti kakav je odnos bio među vama?
12. Kakva je bračnog stanja nova supruga Vašeg muža: slobodna, razvedena ili udovica?
13. (Ukoliko stranka moliteljica i stranka s kojom se želi sklopiti nova ženidba žive zajedno) Koliko već dugo živite zajedno? Imate li djece? Jesu li djeca krštena?
14. Kako živite vlastitu vjeru?
15. Želite li nešto dodati ili promijeniti u Vašim odgovorima na postavljena pitanja? Prisezete li da ste govorili istinu?

Pitanja za tuženu stranku:

1-8 kao pitanja za stranku moliteljicu.

9. Kada je stranka moliteljica upozнала svojeg novog bračnog druga? Ako se to dogodilo prije prekida vašeg braka, na koji način je novi bračni drug uključen u prekid vašeg bračnog života?
10. Kakva je bračnog stanja novi bračni drug stranke moliteljice: slobodan, razveden ili udovac? Je li taj novi bračni drug imao ranije drugih sklopljenih ženidbi?
11. Jeste li Vi nakon civilne rastave sklopili novu ženidbu? Imate li djece? Vaša nova supruga je slobodnog bračnog stanja?
12. Želite li nešto dodati ili promijeniti u Vašim odgovorima na postavljena pitanja? Prisezete li da ste govorili istinu?

Pitanja za novog bračnog druga:

1. Kako se zovete? Gdje ste rođeni? Imate li kakav identifikacijski dokument? Jeste li spremni prisegnuti da ćete govoriti samo istinu?
2. Kada i kako ste se upoznali sa strankom moliteljicom? (Ako su se upoznali prije prekida braka) Možete li objasniti kakav je odnos bio među vama?
3. Možete li objasniti kako se odvijao bračni život stranke moliteljice i njezina muža? Jesu li postojale svađe, problemi sa svekrima/svekrvama ili neki drugi problemi?
4. Jeste li Vi već sklopili novu ženidbu? Imate li djece? Jesu li ona krštena?
5. Jeste li Vi prethodno već bili vjenčani? Imate li djece iz drugih veza? Tko se skrbi o Vašoj djeci?
6. Želite li nešto dodati ili promijeniti u Vašim odgovorima na postavljena pitanja? Prisezete li da ste govorili istinu?

Pitanja za svjedoke:

1. Kako se zovete? Imate li identifikacijski dokument? Jeste li spremni prisegnuti da ćete govoriti samo istinu?
2. Kako i kada ste upoznali osobu N.N.? U kojem ste odnosu s njom? Što možete reći o njezinu karakteru i osobnosti, o njezinu odgoju i moralnom ponašanju, kao i odgoju i moralnom ponašanju njezine rodbine?
3. Znete li kako su se upoznali osoba N.N. (A) i N.N. (B)? Znete li kako se među njima razvila emotivna veza?
4. Kako, kada i gdje su se vjenčali? Gdje su odredili da će im biti prebivalište? Znete li kako se odvijao bračni život? Jesu li imali djece u svojem braku?
5. Zbog kojeg razloga se bračni život pokazao teškim? Koliko je dugo trajao bračni život? Kako su došli do civilne rastave? Tko je od njih pritom poduzeo inicijativu? Kada se dogodila konačna rastava? Je li ona zakonski legalizirana?
6. Gdje trenutno žive stranke? Koji su njihovi projekti za život u budućnosti? Osoba N.N. (A) se nalazi u emotivnoj vezi? Može li se ta osoba smatrati odgovornom za neuspjeh njihova braka?
7. Iz kojeg razloga osoba N.N. traži razrješenje svoje ženidbe? Može li eventualno razrješenje ženidbe od strane crkvene vlasti izazvati skandal ili čuđenje u okolini koju posjećuju ili u kojoj stranke žive?
8. Želite li nešto dodati ili promijeniti u Vašim odgovorima na postavljena pitanja? Prisežete li da ste govorili istinu?

B. Posebna pitanja

a(i) Pitanja za stranku moliteljicu koja nije krštena i ne želi se obratiti na katoličku vjeru (uputa Potestas Ecclesiae, čl. 1):

1. Možete li nam nešto reći o svojoj vjeroispovijesti: U kojoj ste vjeri odgojeni? Jeste li uvijek prakticirali svoju vjeru ili ste posjećivali i koju kršćansku Crkvu? Niste nikada primili sakrament krštenja?
2. (O vjeroispovijesti roditelja) Je li Vaš otac kršten? Je li prakticirao kršćansku vjeru? Koju je vjeru prakticirala Vaša majka? Je li posjećivala koju kršćansku Crkvu? Je li primila krštenje u kojoj kršćanskoj Crkvi?
3. Zbog kojeg razloga tražite razrješenje Vaše ženidbe? Poznajete li i prihvaćate li bračne dužnosti prema učenju Katoličke Crkve? Jeste li spremni primiti krštenje u Katoličkoj Crkvi?
4. Jeste li spremni budućoj supruzi/suprugu omogućiti slobodu ispovijedanja vjere, kao i krštenje djece u Katoličkoj Crkvi? Jeste li potpisali izjavu i obećanje o tom pitanju?
5. Prije nego li ste sklopili ženidbu s optuženom strankom, jeste li već bili sklopili drugu ženidbu ili jeste li živjeli zajedno s nekim? Imate li djece iz tih ranijih vezâ?

a(ii) Pitanja za novog (katoličkog) bračnog druga:

1. Jeste li spremni sačuvati svoju vjeru te krstiti i odgajati djecu iz ove ženidbe u katoličkoj vjeri?

a(iii) Pitanja za svjedoke:

1. Koju vjeru ispovijeda stranka moliteljica? Je li oduvijek ispovijedala tu vjeru? Koju su vjeru ispovijedali njezini roditelji?
2. Koliko se puta u prošlosti stranka moliteljica vjenčala? Ima li djece iz drugih vezâ?

b(i) Pitanja za stranku moliteljicu koja nije krštena i ne želi se obratiti (uputa Potestas Ecclesiae, čl. 1): slijediti formular B, a(i).

b(ii) Pitanja za nekatoličku tuženu stranku:

1. Gdje ste kršteni? U kojoj Crkvi ili crkvenoj zajednici prakticirate svoju vjeru? Imate li potvrdu o krštenju?
2. Je li stranka moliteljica ikada primila krštenje: prije, za vrijeme bračnog života ili nakon rastave?
3. (U slučaju da je stranka moliteljica primila krštenje) Jeste li živjeli zajedno nakon primljenog krštenja stranke moliteljice? Jeste li imali intimnih odnosa u braku?

b(iii) Pitanja za novog bračnog druga: slijediti formular B, a(ii).

b(iv) Pitanja za svjedoke: slijediti formular B, a(iii).

c(i) Pitanja za krštenu, nekatoličku stranku moliteljicu (uputa Potestas Ecclesiae, čl. 1):

1. Gdje ste kršteni? U kojoj Crkvi ili crkvenoj zajednici prakticirate svoju vjeru? Imate li potvrdu o krštenju?
2. Je li optužena stranka ikad primila krštenje prije, za vrijeme ženidbe bračnog života ili nakon rastave?
3. (U slučaju da je tužena stranka primila krštenje) Jeste li živjeli zajedno nakon primljenog krštenja tužene stranke? Jeste li imali intimnih odnosa u braku?
4. Jeste li spremni dati slobodu vjeroispovijesti budućoj supruzi/suprugu, kao i slobodu krstiti djecu u Katoličkoj Crkvi?

c(ii) Pitanja za nekrštenu tuženu stranku: (važno je ustanoviti da krštenje nije primljeno)

1. Jeste li ikada bili pod skrbništvom rodbine ili drugih osoba? (U slučaju pozitivnog odgovora) Koju su vjeru oni prakticirali? Nikada Vam nisu govorili o Isusu?

2. Jeste li ikada bili teško bolesni? (U slučaju pozitivnog odgovora) Je li moguće da ste mogli biti kršteni za vrijeme kada ste bili bolesni?
3. Koje ste Crkve ili crkvene zajednice posjećivali za vrijeme bračnog života?
4. Imate li braću ili sestre koji su primili krštenje? Ako je netko od njih kršten, možete li objasniti zašto Vi niste primili krštenje?
5. Možete li reći imena osoba koje su Vas poznavale od djetinjstva do danas, koja im je adresa stanovanja (roditelji, rodbina ili druge osobe)?

c(iii) Pitanja za novog, katoličkog bračnog druga: neka se ponovi formular B, a (ii).

c(iv) Pitanja za svjedoke:

1. Zna li je li osoba N.N. ikad primila krštenje u kršćanskoj Crkvi? Zna li je li osoba N.N. posjećivala koju kršćansku zajednicu ili Crkvu?
2. Jesu li članovi njezine obitelji ikad primili krštenje?

d(i) Pitanja za katolika koji je u trenutku svojeg vjenčanja bio nekatolik (uputa Potestas Ecclesiae, čl. 5): slijediti formular B, c(i) 1-3:

1. Kada ste bili primljeni u Katoličku Crkvu Imate li potvrdu o primanju? Zašto ste htjeli postati katolikom?
2. Tužena stranka nije nikada bila krštena prije, za vrijeme bračnog života ili nakon rastave?
3. (U slučaju da je tužena stranka primila krštenje) Jeste li živjeli zajedno nakon krštenja tužene stranke? Jeste li imali intimnih odnosa?
4. (Želite sklopiti novu ženidbu s krštenom, nekatoličkom osobom) Jeste li spremni sačuvati katoličku vjeru? Jeste li spremni krstiti u Katoličkoj Crkvi djecu koja se budu rodila iz te ženidbe?

d(ii) Pitanja za nekrštenu tuženu stranku: slijediti formular B, c (ii).

d(iii) Pitanja za novu krštenu nekatoličku stranku:

1. Gdje ste kršteni? U kojoj Crkvi ili crkvenoj zajednici prakticirate svoju vjeru? Posjedujete li potvrdu o krštenju?
2. Jeste li spremni dopustiti novom bračnom drugu slobodu ispovijedanja vjere, kao i da djeca budu krštena u Katoličkoj Crkvi?

d(iv) Pitanja za svjedoke: slijediti formular B, c(iv).

e(i) Pitanja za katolika koji je u trenutku ženidbe bio nekatolik (uputa Potestas Ecclesiae, čl. 5): slijediti formular B, d(i).

e(ii) Pitanja za nekrštenu tuženu stranku: slijediti formular B, c(ii).

e(iii) Pitanja za novog nekrštenog bračnog druga: slijediti formular B, d(iii), 2.

e(iv) Pitanja za svjedoke: slijediti formular B, c(iv).

f. Pitanja za ukrepljenje ženidbe sklopljene dok stranke nisu bile podložne kanonskom obliku sklapanja ženidbe (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 5): *slijediti pitanja naznačena pod slovima „d“ i „e“, u slučaju da je nova stranka (bračni drug) krštena nekatolička ili nekrštena.*

g(i) Pitanja za katoličku stranku moliteljicu (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7, §1): potrebno je utvrditi da ženidba nije postala tvrda.

1. Recite nam nešto o krštenju tužene stranke: kada je krštena, za vrijeme bračnog života ili nakon rastave?
2. (U slučaju da je tužena stranka primila krštenje) Jeste li živjeli zajedno nakon što je tužena stranka primila krštenje? Jeste li imali intimnih odnosa?

g(ii) Pitanja za tuženu stranku: slijediti formular B, c(ii) 2-5.

g(iii) Pitanja za svjedoke: slijediti formular B, c(iv).

h. Pitanja u slučaju ženidbe između katoličke i nekatoličke stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7, §1)

h(i) Pitanja za stranku moliteljicu, tuženu stranku i za svjedoke: slijediti formular “g”.

h(ii) Pitanja za novu stranku (bračnog druga): slijediti formular B, d(iii).

i. Ženidba između nekrštene stranke, koja postaje katolikom, i katoličke stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7, §2): važno je utvrditi je li bilo intimnih odnosa između tužene stranke i stranke moliteljice nakon krštenja ove posljednje, kao utvrditi iskrenost obraćenja novokrštene stranke. U ovom slučaju korisna je izjava vlastitog župnika o religioznosti i iskrenosti obraćenja novokrštene stranke.

Pitanja za stranku moliteljicu, za tuženu stranku i za svjedoke:

1. Možete li nam nešto reći o svojem krštenju: kada ste bili kršteni, za vrijeme bračnog života ili nakon rastave?
2. Zbog kojih razloga ste primili krštenje? Koliko je vremenski trajala priprava na primanje krštenja? Koju ste župu pritom posjećivali?

j. Pitanja u slučaju ženidbe između nekrštene stranke, koja je postala katolikom, i jedne krštene nekatoličke stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7, §2)

j(i) Pitanja za stranku moliteljicu, za tuženu stranku i za svjedoke: slijediti formular B, i.

j(ii) Pitanja za novu stranku (bračnog druga): slijediti formular B, d(iii).

k. k(i) Pitanja u slučaju ženidbe između nekrštene stanke koja postaje krštena, ali nekatolička, i krštene stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 7, §2): *potrebno je utvrditi nekonzumaciju braka koji se želi razriješiti.*

1. Gdje ste kršteni? U kojoj Crkvi ili crkvenoj zajednici prakticirate svoju vjeru? Imate li potvrdu o krštenju?
2. Kakav ste odnos imali s optuženom strankom nakon krštenja? Jeste li imali intimnih odnosa?
3. Jeste li spremni dopustiti budućoj supruzi/suprugu slobodu ispovijedanja vjere, kao i da djeca budu krštena u Katoličkoj Crkvi?

k(ii) Pitanja za optuženu stranku: slijediti formular A. Opća pitanja.

k(iii) Pitanja za novog katoličkog bračnog druga: slijediti formular B, a(ii).

l(i) Pitanja u slučaju ženidbe između katekumena i katoličke stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 8): *važno je utvrditi iskrenost katekumena bilo glede primljenoga krštenja, bilo glede njegova obraćenja.*

1. Od kada se pripravljate na krštenje kao katekumen? Do sada niste bili kršteni u nijednoj Crkvi ili kršćanskoj zajednici? Jeste li sigurni da ćete primiti krštenje u bližoj budućnosti?
2. Zbog čega ne možete primiti krštenje prije ženidbe?
3. Jeste li marljivi i ustrajni u formativnim susretima (katehezama) za katekumene?
4. Jeste li spremni krstiti djecu, koja će se roditi u ovom braku, u Katoličkoj Crkvi?
5. Jeste li spremni omogućiti budućoj katoličkoj supruzi/suprugu potrebnu slobodu za prakticiranje katoličke vjere?

l(ii) Ako nova katolička supruga želi slaviti ženidbu s katekumenom, također je riječ o nekrštenoj osobi. Prema tome, potrebno je tražiti propisanu izjavu, tj. obećanja, i u tom slučaju treba slijediti što je naznačeno pod slovom "B", a(ii).

m. Pitanja u slučaju nove ženidbe između katekumena i katoličke stranke (uputa *Potestas Ecclesiae*, čl. 8.): *u ovom slučaju važno je utvrditi da katekumen nije već primio krštenje, kao i njegovu iskrenost glede primanja krštenja i njegova obraćenja.*

m(i) Pitanja za stranku moliteljicu: slijediti formular B, c(ii) s dodatkom formulara B, l(i).

m(ii) Pitanja za tuženu stranku:

1. Gdje ste kršteni? U kojoj Crkvi ili crkvenoj zajednici prakticirate svoju vjeru?

2. Je li stranka moliteljica ikada, prije, za vrijeme braka ili nakon rastave, primila krštenje?
3. (U slučaju da je stranka moliteljica primila krštenje) Jeste li živjeli zajedno nakon krštenja osobe N.N.? Jeste li imali intimnih odnosa?
4. Je li stranka moliteljica posjećivala koju Crkvu ili crkvenu zajednicu prije rastava? (Ako je odgovor potvrđan) Koju? Gdje?

m(iii) Pitanja za novu suprugu: slijediti formular B, l(ii).

m(iv) Pitanja za svjedoke: slijediti formular B, c(iv).

Zaključak

Tema razrješivanja nesakramentalnih ženidbi, pavlovskom povlasticom ili u korist vjere (petrovskom), često danas izaziva nejasnoće kako kod vjernika, tako i kod svećenika u pastoralu. Ponekad zbog pogrešnog ili nedovoljno jasnog razumijevanja razlika između sakramentalnih i nesakramentalnih ženidbi proizlazi i krivo shvaćanje načela nerazrješivosti ženidbe. Posljednjih godina u filozofsko-teološkoj formaciji na teološkim učilištima osjeća se sve veći nedostatak konkretnih vježbi koje će, posebno svećeničkim kandidatima, biti korisne u pastoralnoj praksi.⁶⁵ Stoga i ovaj skromni rad nastoji prikazati temeljne informacije o razrješuju nesakramentalnih ženidbi u korist vjere te kako taj postupak razrješivanja ženidbene veze razlikovati od pavlovske povlastice. Budući da je u šumi informacija, komentara i tumačenja odredbi Zakonika te upute *Potestas Ecclesiae*, Kongregacije za nauk vjere, prilično teško bilo pronaći konkretne primjere, kao i prijedloge molbi, formulara, dekreta i sl., neka i ovim radom zaživi želja, štoviše i potreba, da se u proučavanju kanonskog prava ponudi više praktičnih smjernica koje će biti na korist i studentima na teološkim učilištima, ali i svećenicima kojima je povjerena pastirska briga određene zajednice vjernika koji nerijetko imaju problema na crkveno-pravnom području te od vlastitih pastira traže i rješenja istih.

⁶⁵ Usp.: Tomo VUKŠIĆ, „Pravne vježbe na teološkim fakultetima“, 226-229.

**THE MARRIAGE IMPEDIMENT OF
THE DISPARITY OF CULT.
DISMISSAL OF MARRIAGE BY APOSTOLIC
PRIVILEGE IN FAVOR OF THE FAITH (II)**

Summary

This article continues an analysis of marriages in which spouses confess a different religion. These marriages, as we saw in the first article, have the challenge of marriage impediment, the disparity of a cult that must be dispensed with by the local ordinary in order to celebrate a valid marriage. The purpose of this article is to examine the relationship between marriage impediment and dissolution of the Matrimonial Bond by the authority of the Supreme Pontiff - in Favor of the Faith (in favorem fidei); it also presents and analyzes the instructions of the Congregation for the Doctrine of the Faith for the Dissolution of Marriage in Favor of the Faith; in addition to providing practical forms, decrees and questions for the examination of parties and witnesses in this procedure.

Keywords: *can. 1086, disparity of cult, in Favor of the Faith, Dissolution of the Matrimonial Bond, instruction Potestas Ecclesiae.*

Translation: Darko Tomašević and Kevin Sullivan